

Šassii ja sellele kinnituvad osad

Juhime tähelepanu sõidukite haakeseadmete kontrollimisele.

Umbes aasta tagasi jõustus MKM määruse nr 77 muudatus. Antud muudatusest lähtuvalt ühtlustati muuhulgas määruse kontrollitavate sõlmede nimekiri ning ARIS2 kasutuses olev vigade loetelu. Ülevaatajatelt nõudis muutus mõningast pingutust, kuna aastaid kasutusel olnud ja käesisse harjunud süsteem muutus aga üldjuhul saadi sellega suurepäraselt hakkama. Samas leidub kindlasti nüansse, mis on võib-olla fookusest natukene kõrvale jäänud.

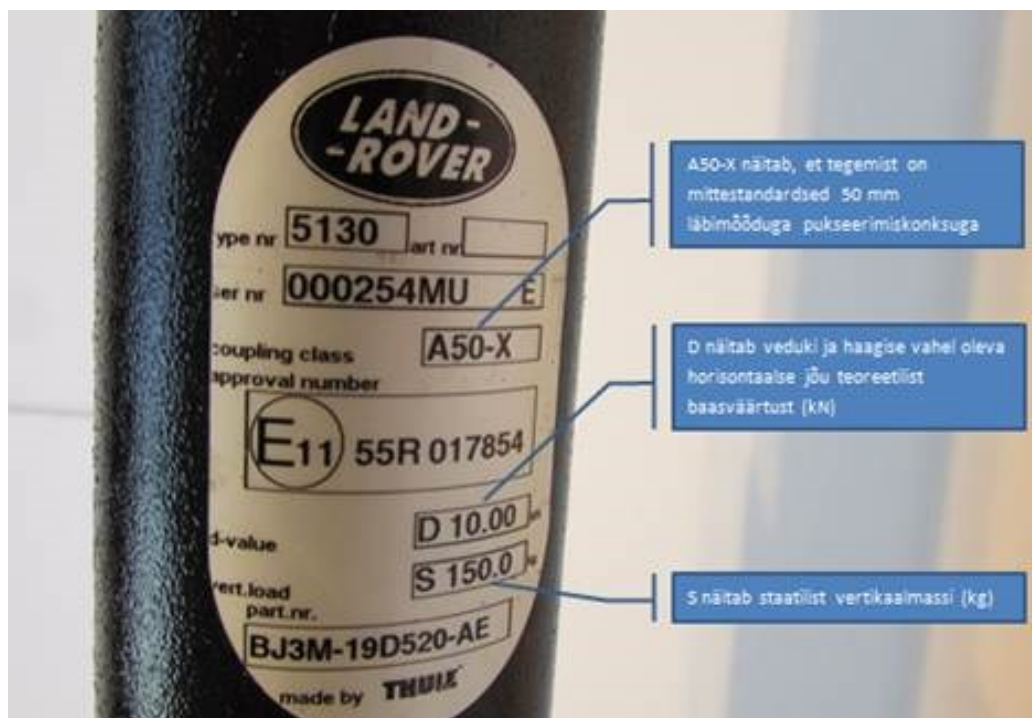
Viimasel ajal on liikluses toimunud õnnetusi, mille põhjuseks on olnud tehniliselt mittekorras olevad haakeseadmed. See on olnud ka põhjuseks, miks tehnoulevaatuste kvaliteedi järelevalvel on rohkem tähelepanu pööratud haakeseadmete kontrollimisele (vaata 2014 aasta [veebruari](#) ja [märtsi](#) järelevalve kokkuvõtteid). Kuigi probleemid on eeskätt seotud kommertssõidukitega, siis ülevaatuse töömaht näeb ette, et haakeseadmeid tuleb kontrollida kõikide kategooria sõidukitel, milledele see paigaldatud on.

Siinkohal teeks väljavõtte aasta jagu kehtinud töömahust:

Kontrollitav osa, seade, sõlm või varustus	Kontrollimise meetod	Ülevaatuse mitteläbimise põhjused	Rikke/puuduse kategooria		
			VO	OV	EOV
4.10. Veduki ja haagise ühendusjuhtmed	Kontrollitakse vaatlusega	1) Pistikupesa kinnitus on ebakindel.	X		
		2) Pistikupesa on lahti.		X	
		3) Isolatsioon on kahjustunud või selle seisund on halvenenud.	X		
		4) Võib tekkida lühise oht.		X	
		5) Haagise või veduki elektriühendused ei tööta õigesti.		X	
6.1.6. Haakeseadmed ja pukseerimisseadised	Võimaliku kulumise ja nõuetekohase talitluse visuaalne kontroll, pöörates erilist tähelepanu kõikidele paigaldatud ohutusseadistele, ja/või mooturi kasutamine.	1) Haakeseadme on kahjustunud, defektne või mõranenud (kui seda ei kasutata).		X	
		2) Haakeseadme on kahjustunud, defektne või mõranenud (kui seda kasutatakse).			X
		3) Haakeseadme on ülemäära kulunud.		X	
		4) Ülemäärane lõtk haakeseadme ja veopoldi vahel.			X
		5) Haakeseadme kinnitus või selle seisund on halvenenud.		X	
		6) Mis tahes haakeseadme kinnitus on lahti.			X
		7) Mis tahes ohutusseadis puudub või ei tööta õigesti.		X	
		8) Sobimatu parandamine või muutmine.		X	

Kuni 3,5 tonnise täismassiga haagiseid võib vedada haakepeaga, mis on mõeldud ühendamiseks veduki 50 mm läbimõõduga haakekuuliga. Seega on tegemist enimlevinud sõiduautodel kasutatava haakeseadme tüübiga. Haakeseadmetel leiab erinevat infot nende endi tehniliste näitajate kohta, mis ei ole tehnoulevaatuse juures oluline aga mida tasuks teada:

Täiendavalt saate haakeseadmete ja nende tähistuste kohta lugeda [UN/ECE eeskirjast nr. 55](#).

Kesktelg haagiste juures kehtib reegel, et kuni 10% haagise massist võib kanduda haakeseadmele (eeldusel, et veos on paigutatud ühtlaselt). Seega 750 kg kerghaagise puhul võiks kuni 75 kg vertikaalkoormusest kanduda maapinnale läbi veduki. Kesktelgahaagise kategooria kindlaksmääramisel võetakse arvesse täismassi, mis vastab telje või teljerühma kaudu maapinnale ülekantavale maksimaalsele tugikoormusele, kui haagis on ühendatud vedukiga. Seega võib kohata haagiseid, mille täismass on näiteks 825 kg aga kategooria on O₁.

Registreerimistunnistusele kantakse lahtritesse suurim tehniliselt lubatud järelveetav mass (lahter O). Kõikidele sõidukitele ei ole sõiduki valmistaja ette näinud haagise vedamise võimalust. Sellistel

juhtudel ei ole mõtet sõidukile haakeseadet paigaldada, kuna midagi vedada selle sõidukiga ei saa.

Haakeseadme katsetamisel kasutatava haakekuuli läbimõõt peab olema minimaalselt 49,00 mm jäljendamaks kulunud haakekuuli. Katse käigus ei tohi haakepea haakekuulist eralduda ja ühelgi haakepea osal ei tohi ilmuda mingeid püsivaid deformatsioone, mis võiksid mõjutada selle töökõlblikkust. Seetõttu võib kontrollida haakekuuli läbimõõtu ka nihikuga, veendumaks, et haakekuuli läbimõõt on eelpoolmainitud mõõtmetest väiksem. Juhul, kui haakekuuli läbimõõt on kasvõi ühes mõõtepunktis väiksem kui 49,00 mm, võib haakekonksu liigitada nõuetele mittevastavaks.

Haakekuuliga haakeseadme kontrollimine

Kontrollimisel veendu, et:

- Haakeseadme on vaheraamile kindlalt kinnitatud (eriti oluline eemaldatava haakeseadme korral)
- Haakekuuli läbimõõt poleks väiksem kui 49,00 mm (kontrolli nihikuga)
- Vaheraam on sõiduki kere külge kindlalt kinnitatud ning kinnituskohtade ümbruses puuduvad konstruktsiooni jäikust mõjutavad korrosiooni või muud kahjustused
- Poltliited pole lahti tulnud või nende seisund halvenenud
- Auto ja haagise haakeseadmete-vaheline lõtk poleks ülemäära suur (võimaluse korral)
- Haagise valgusallikate tarbeks mõeldud kontaktpesa ning vajalikud juhtmed on terved ning valgusallikad lülituvad korrektselt

Erandlikud näited

Leidub sõidukeid, mille haakeseadme omab tavapärasest pisut erineva lahendusega konstruktsiooni, mille tõttu ei pruugi alati tuvastada sõiduki haakeseadme olemasolu. Sellisteks eranditeks on näiteks Audi A6, Q3 ja Q5, millel on paigaldatud haakeseadme, mida saab vajaduse korral peita sõiduki kereõõnsustesse ning mille tööasendisse seadmine käib eraldi hoova abil, mis Audide puhul asub pagasiruumi vasakus küljelaekas. (kaubamärgi Bosal/Oris haakekonksude info: [ORIS-MATIC retractable towbar](#); [tutvustav video](#))

Viited:

- Majandus- ja kommunikatsiooniministri määruse nr. 42, „Mootorsõiduki ja selle haagise tehnonõuded ning nõuded varustusele,” [lisa 1](#) ja [lisa 2](#).
- Majandus- ja kommunikatsiooniministri määruse nr. 77, "Mootorsõiduki ja selle haagise tehnonõuetele vastavuse kontrollimise tingimused ja kord," [lisa 4](#).
- Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Euroopa Majanduskomisjoni (UN/ECE) eeskiri nr 55 - Autorongide mehaaniliste haakeseadiste osade tunnustamist käsitlevad ühtsed sätted; Lisand 54: [Eeskiri nr 55](#).

autor - Helari Holm

